

Maalahden kunnan kulttuuriohjelma 2021–2030

Hyväksytty Maalahden vapaa-aika- ja kulttuurilautakunnassa 21.9.2021

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
1.1 Kulttuuriohjelman laatiminen	2
1.2 Osalliset	2
1.3 Jäsennys	2
2 Kulttuurin määritelmä ja toimijat	3
2.1 Kulttuuri ja sen osa-alueet	3
2.2 Kunnan kulttuuritoimijat	4
3 Lait ja strategiat	5
3.1 Kunnan kulttuuritoimintaa koskevat lait	5
3.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025	6
3.3 Pohjanmaan kulttuuriohjelma	7
3.4 Kulttuuri Maalahden kuntastrategiassa	9
3.5 Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa mainitut tavoitteet	10
4 Maalahden kulttuurivisio 2030	11
5 Osatavoitteet kulttuurivisio 2030 saavuttamiseksi	12
5.1 Kulttuurin kehittämisen tavoitteet vuosille 2021–2025	12
5.2 Kulttuurin kehittämisen tavoitteet vuosille 2025–2030	12
6 Nykytilanne ja muutetut strategiat	13
6.1 Kulttuurin heikkoudet ja vahvuudet vuonna 2020	13
6.2 Ehdotukset Maalahden kuntastrategian kulttuuritavoitteiksi	14
7 Vuosittaiset tavoitteet ja kehittämistoimenpiteet	15
7.1 Kulttuurikentän kehittämistoimenpiteet 2021–2025	15
7.2 Toimialakohtaiset kehittämistoimenpiteet 2021–2030	16
7.2.1 Vapaa-aikatoimisto	17
7.2.2 Maalahden kunnankirjasto	18
7.2.3 Maalahden-Korsnäsin kansalaisopisto	19
7.2.4 Peruskoulut ja lukio	19
7.2.5 Vanhustenhuolto	21
7.2.6 Varhaiskasvatus	21
7.2.7 Ensimmäinen, kolmas ja neljäs sektori	21
7.2.8 Neuvostot ja nuorisovaltuusto	22
8 Kulttuurisuunnitelmat ja kunnan vastuu	23
9 Kulttuurin kehittämisen toimintakulttuuri	23
10 Kulttuuriohjelman hyväksyminen ja päivittäminen	24

1 Johdanto

Tämä ohjelma on yleiskuvaus siitä, miten Maalahden kunnassa työskennellään kulttuurin koordinoinnin, yhteistyön ja kehittämisen parissa kunnan toiminnan kehyksissä. Ohjelmassa myös kuvaillaan, miten tämä liitetään lainsäädäntöön, Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiaan ja Maalahden kuntastrategiaan. Maalahden kulttuuriohjelma 2021–2030 on kulttuuritoiminnan kehittämiseen tarkoitettu strateginen työkalu, minkä vuoksi se sisältää myös konkreettisia kehittämistoimenpiteitä vuoteen 2025 saakka. Ohjelmassa myös määrätään, mitkä kunnan toiminnot vastaavat kunkin kehittämistoimenpiteen toteuttamisesta ja miten toteutus ja arviointi tapahtuvat. Maalahden kunnan kulttuuriohjelma 2021–2030 on siis ensisijaisesti kunnan kulttuuritoiminnan työkalu, mutta Maalahden kulttuurivisio 2030 käsittää muutakin, eikä sitä voida saavuttaa ainoastaan kunnan tekemällä hyvällä työllä.

Kunta kuuluu toiseen sektoriin, ja muita sektoreita ovat ensimmäinen, kolmas ja neljäs sektori. Yksinkertaistettuna voidaan sanoa, että ensimmäiseen sektoriin kuuluvat yritykset, kolmanteen yhdistykset ja neljänteen yksityishenkilöt. Näille sektoreille ja toimijoille ei määrätä suoria vastuita kunnan kulttuuriohjelmassa, mutta ne ovat kuitenkin keskeisiä toimijoita Maalahden kunnan kulttuurikentällä ja ylipäätään kulttuurin saralla Maalahdessa. Ne mainitaan kulttuuriohjelmassa, sillä yhteistyö ja keskustelu kaikkien kulttuuritoimijoiden kanssa ovat ratkaisevia Maalahden koko kulttuurikentän kehittämisen kannalta. Kunnallinen kulttuuritoiminta on osa Maalahden kulttuuria, mutta merkittävästä osasta kunnan kaikkea kulttuuritoimintaa vastaavat yhdistykset. Kulttuurialalla on myös yrityksiä (ensimmäinen sektori), ja avoimia tapahtumia ja yksittäisiä aloitteita voivat järjestää myös yksittäiset ihmiset tai yhteisöt, jotka kehittävät kulttuuria ilman taustaorganisaatiota (neljäs sektori¹).

Maalahden kulttuurivisio 2030 on laadittu yhdessä yhdistysten, kunnan ja neuvostojen edustajien kanssa, ja se saavutetaan parhaiten siten, että kaikki kunnassa työskentelevät yhdessä sen toteuttamiseksi riippumatta siitä, mitä sektoria he edustavat. Sen vuoksi tähän kulttuuriohjelmaan on kirjattu myös ensimmäistä, kolmatta ja neljättä sektoria koskevia vapaaehtoisia mutta toivottuja kehittämistoimenpiteitä.

Koko Maalahden kulttuurikenttää koskeva tavoiteltu toimintakulttuuri on yhdistelmä järjestelmällistä ja vapaata kehittämistä. Tarvitaan kulttuuriohjelma, kunnan sisäisiä kulttuurisuunnitelmia sekä yhdistysten ja yritysten hallitusten päätöksiä, mutta myös kulttuuritoimijoiden kohtaamisia ja sitä, että asukkailla on mahdollisuus vaikuttaa ja ideoida ja että kulttuurikenttä työskentelee kohti yhteistä tavoitetta usealla eri rintamalla. Spontaanit ideat tulee toivottaa tervetulleiksi, ja on tärkeää pystyä toteuttamaan niitä nopeasti yhdessä tai erikseen silloin, kun resursseja ja intoa on. Tässä kulttuuriohjelmassa kuvaillaan ensisijaisesti järjestelmällisiä toimenpiteitä, mutta myös vapaita, spontaaneja ja nopeasti järjestettäviä panostuksia tarvitaan. Kaikenlaiset panostukset, jotka vievät kuntaa ja sen asukkaita kohti vuoden 2030 kulttuurivisiota, ovat tärkeitä. Maalahden kunnan kulttuuriohjelma 2021–2030 ei ole kaiken kattava kuvaus kunnan kulttuurin kehittämisestä, mutta se pyrkii vahvistamaan kulttuurityötä, jotta visio voitaisiin saavuttaa.

¹ Mäenpää & Faehnle kirjoittavat kirjassaan *4. sektori: Kuinka kaupunkiaktivismi haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja laajentaa demokratiaa*, että vanhan määritelmän mukaan neljäs sektori koostuu yksityisistä toimijoista eli perheestä, kodista, sukulaisista, ystäväistä tai naapureista. Mäenpää & Faehnle (2021, 43) määrittelevät neljännen sektorin sen sijaan itseorganisoituviksi ja toimiviksi yhteisöiksi. Maalahden kunnassa ei ole kaupunkiaktivismia, mutta maaseutuaktivismia voi olla. Neljännen sektorin järjestämä maaseutuaktivismi on hyvä täydennys vakiintuneempien organisaatioiden kulttuurin kehittämiselle.

1.1 Kulttuuriohjelman laatiminen

Maalahden kunnan kulttuuriyöntekijä on syyskuun 2020 ja elokuun 2021 välillä laatinut tämän kulttuuriohjelman yhteistyössä Maalahden eri toimijoiden kanssa, sillä Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020² -asiakirja ei sisältänyt visio-osuutta eikä prosessikuvausta kulttuurin kehittämiseksi kunnassa. Myös Maalahden kunnan kulttuuriselvitys 2019³ on otettu huomioon kulttuuriohjelman laatimisessa, mutta kulttuuriselvitys on tärkeä luettelo Maalahden kunnan kulttuuritoimijoista, eikä kulttuuriohjelma korvaa sitä. Kulttuuriohjelma korvaa sen sijaan Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjan, sillä siinä mainitut asiat on joko toteutettu osana kulttuuriyöntekijän työtä toukokuuhun 2021 mennessä tai kirjattu tavoitteiksi uuteen kulttuuriohjelmaan. Maalahdessa kulttuurisuunnitelma-käsite tarkoittaa syksystä 2021 alkaen kulttuurin kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi laadittua sisäistä työasiakirjaa, ja Maalahden kunnan kulttuuriohjelmasta 2021–2030 tulee strateginen yleistyökalu kunnan kulttuurin kehittämiseksi.

1.2 Osalliset

Maalahden kulttuurivisiosta 2030 pidettiin webinaari torstaina 19.11.2020. Webinaarissa visiosta laadittiin kahdeksan erillistä asiakirjaa. Osallistajat edustivat kunnan eri toimintoja, yhdistyksiä, yrityksiä ja vammaisneuvostoa. Asiakirjat on otettu huomioon vision laatimisessa, ja ne ovat tämän kulttuuriohjelman liitteenä. Myös vanhusneuvostolla ja vammaisneuvostolla on ollut mahdollisuus vaikuttaa Maalahden kunnan kulttuurivisioon 2030. Yleisiä keskusteluja Maalahden kulttuurista on käyty erikseen muun muassa lukion oppilaskunnan, kunnan pitkäaikaistyöttömien, nuorisovaltuuston sekä eri yhdistysten, kuten taidepaja Malaktan⁴, Malax-Petalax-Bergö 4H:n, Arbetsgruppen för Petalax rf:n ja Bergö öråd rf:n kanssa. Mahdollisista konkreettisista, vuosien 2021–2022 nuorille suunnatuista kulttuurin kehittämispäinnoista on keskusteltu nuorisovaltuuston kanssa, ja heidän ehdotustensa toteutumasta pidettiin kokous keväällä 2021. Kunnankirjastolla, vapaa-aikatoimistolla, Maalahden-Korsnäsin kansalaisopistolla, alakouluilla, yläkoululla ja lukiolla, varhaiskasvatuksella ja vanhustenhuollolla on ollut mahdollisuus tarkistaa kulttuuriohjelman tekstiä erityisesti kunkin toiminnan/yksikön toimenpiteitä koskevilta osin. Malaktaa on konsultoitu kulttuurin osa-aluejaon osalta. Koko strategia on ollut kunnan asukkaiden nähtävillä kesäkuusta elokuuhun 2021.

1.3 Jäsennys

Kulttuuriohjelma on laadittu siten, että johdantoa seuraa kulttuurin ja sen osa-alueiden määrittelmä ja selvitys Maalahden kunnan kulttuuritoimijoista. Määrittelmäluvun jälkeen ohjelmassa käydään läpi lakeja ja strategioita sekä sitä, millä tavalla nämä ovat oleellisia kunnassa. Tämä läpikäynti päättyy selvitykseen voimassa olevasta kulttuurisuunnitelmasta 2020 ja siitä, miten se on otettu huomioon tässä ohjelmassa. Luvussa 4 selvitetään Maalahden uutta, vuoden 2030 kulttuurivisiota, joka otetaan käyttöön tämän kulttuuriohjelman myötä. Luvussa 5 käsitellään uuden vision saavuttamiseen liittyviä osatavoitteita. Luvussa 6 selvitetään Maalahden kulttuurin nykytilannetta vuonna 2020 ja annetaan

² Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 on Maalahden kulttuurin kehittämistä varten laadittu asiakirja, jonka vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta hyväksyi maaliskuussa 2020.

³ Maalahden kunnan kulttuuriselvitys 2019 on luettelo kunnan ja kolmannen sektorin kulttuuritarjonnasta ja -tuottajista. Se laadittiin vuonna 2019 ja tarkistettiin maaliskuussa 2020. Tämä luettelo kunnallisesta kulttuuritoiminnasta ja kulttuuritoimintaa kunnassa harjoittavista yhdistyksistä on tärkeä täydentävä asiakirja, joka osoittaa Maalahden kulttuurikentän laajuuden konkreettisesti ja kuvailee, mitä toiminta käsittää.

⁴ Lyhennys jäljempänä: Malakta.

ehdotuksia kulttuuria koskeviksi tavoitteiksi, joiden toivotaan sisältyvän Maalahden kuntastrategiaan, kun se päivitetään. Luku 7 on kaikkein keskeisin, sillä siinä selvitetään, mitä toimenpiteitä Maalahdessa tulee toteuttaa kulttuurin kehittämiseksi vuoteen 2025 mennessä, kuka vastaa niistä ja miten niitä arvioidaan. Vuonna 2025 kulttuuriohjelman arvioinnin yhteydessä tulee laatia uudet kehittämistoimenpiteet, minkä vuoksi kaudelle 2025–2030 ei ole nimetty erillisiä kehittämistoimenpiteitä. Luvussa 8 selvitetään sisäisiä kulttuurisuunnitelmia, jotka laaditaan luvussa 7 mainittujen kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi, sekä kunnan vastuita. Luvussa 8 myös selvitetään, millaista toimintakulttuuria tavoitellaan, sillä kaikkien kulttuuritoimijoiden, ei vain kunnan, toimintakulttuuri on tärkeä tekijä vuoden 2030 vision saavuttamisessa. Viimeisessä, 10. luvussa selvitetään, miten Maalahden kulttuuriohjelma 2021–2030 hyväksytään ja miten sitä päivitetään, ja määritellään Maalahden kunnan kulttuuriselvityksen 2019 päivittämissaikataulu.

2 Kulttuurin määritelmä ja toimijat

Tässä luvussa selvitetään, mitä kulttuurin voidaan katsoa sisältävän, ja havainnollistetaan eri osa-alueiden avulla, mitä kulttuuri on. Kulttuuria on helpompi kehittää, kun on selvää, mistä puhutaan. Kulttuurin ja sen osa-alueiden määrittelyn jälkeen esitellään Maalahden kulttuurikentällä toimivia tahoja. Toimijat ovat keskeisiä kulttuurivision 2030 saavuttamisen kannalta.

2.1 Kulttuuri ja sen osa-alueet

UNESCO määrittelee kulttuurin yhteiskunnan tai ihmisryhmän henkisten, aineellisten, älyllisten ja emotionaalisten ominaisuuksien koostumukseksi. Se sisältää taiteen ja kirjallisuuden, mutta myös elintavat, yhteiselämän, perinteet, uskomukset ja arvojärjestelmät. (UNESCO, 2001) UNESCO:n mukaan uskomuksia ja arvoja ei välttämättä aina ole helppo mitata, mutta käyttäytymistä ja toimintaa voidaan mitata⁵. Kulttuuri on siis laaja käsite. Määritelmää on sen vuoksi havainnollistettu tässä ohjelmassa jakamalla se osa-alueisiin. Näin mahdollistetaan se, että eri panostuksien parissa työskennellään aktiivisesti, mikä edistää Maalahden koko kulttuurielämää. Jäljempänä on luettelo osa-alueista. Luettelon on tarkoitus toimia tarkistusluettelona, jonka avulla voidaan tarkastella, miten hyvin kulttuuri on esillä kunnan eri toiminnoissa:

- 1) kirjallisuus – esimerkiksi kirjastot, äidinkielen opetus kouluissa, sadut ja kieliharjoitukset päiväkodeissa, lukupiirit, paikalliset kirjailijat, valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset lukukampanjat, paikalliset kirjoituskurssit ja kertojaillat, Malaktan toiminta, paikallishistorialliset tarinat
- 2) musiikki – esimerkiksi Åminne folkparkin tapahtumat, musiikin perusopetus Legatossa, musiikin opetus kouluissa, kansalaisopiston monipuoliset kurssit, tanssiorkesteri, metallibändi, laulun tekijät, Musikföreningen i Malax-Korsnäs rf, Malax hornseptetti, yhteislaulu, kirkkomusiikki, Bergön Skärfolk-festivaali, Petolahden murteella esitettävät laulut Bykiston-teatterissa, Malaktan toiminta
- 3) tanssi – esimerkiksi kansalaisopiston kurssit, Åminne folkparkin tapahtumat, tanssin opetus kouluissa, yhteistyö Pohjanmaan tanssin aluekeskuksen kanssa, Malaktan toiminta

⁵ <https://unstats.un.org/unsd/statcom/doc10/BG-FCS-E.pdf>, 2010, 18.

- 4) teatteri – esimerkiksi Bykiston, ilmaisutaidon opetus kouluissa ja päiväkodeissa, dramatisoidut sadut kirjastossa, yhteistyö Wasa Teaterin ja erilaisten näytelmäkerhojen kanssa, mahdollisuus teatteritaiteen perusopetukseen kansalaisopistossa, Malaktan toiminta
- 5) kuvataide – Maalahden taidekerho, Malaktan kuvataiteilijatoiminta, kuvataiteen opetus kouluissa ja päiväkodeissa, murallit ympäri kuntaa, taidenäyttelyt, vahva toiminta Malaktassa, kansalaisopiston kuvataiteen perusopetus
- 6) käsityöt – esimerkiksi marittayhdistykset, yksityiset käsityöläiset, tekstiilityön ja teknisen työn opetus kouluissa, museoyhdistysten hallussaan pitämät vanhoihin käsityöläisperinteisiin liittyvät tiedot ja kokoelmat, valtakunnalliset kampanjat ja yhteistyö Österbottens hantverk rf:n kanssa, Malaktan toiminta, kansalaisopiston käsityökurssit
- 7) valokuvaus – esimerkiksi Malaktan toiminta, koulujen toiminta, mahdollisuus kansalaisopiston kursseihin, paikallishistoriallisesti tärkeitä valokuvat kodeissa ja kylissä
- 8) elokuvat – Malakta Films ja elokuvat nuorisoseuroilla, kansalaisopiston kurssit
- 9) museotoiminta ja kulttuuriperintö – paikallisten museoiden kokoelmat ja paikallishistorialliset kirjoitukset, nuorisoseurojen ylläpitämät paikalliset perinteet, yhteistyö KulturÖsterbottenin ja sen hankkeiden kanssa, paikallishistoriallisten tarinoiden esille nostaminen
- 10) monikulttuurisuus ja kansainvälinen toiminta – esimerkiksi Malakta monikulttuurisena taide- ja kulttuuriympäristönä ja toimijana, koulujen toimintaa esimerkiksi kieliä opiskeleville lukiolaisille suunnattujen matkojen myötä, Punaisen ristin huomioiminen rasmin vastaisella viikolla.

Myös ruokakulttuuri ja muotoilu ovat kulttuurin osa-alueita, jotka voitaisiin ottaa huomioon. Opetushallituksen mukaan taiteen perusopetukseen kuuluu Suomessa myös arkkitehtuurin, mediataiteiden, sirkustaiteen ja sanataiteen taiteenalat⁶. Ne voidaan hyvin ottaa huomioon koulujen kulttuuriopetussuunnitelmassa tai koulujen muun kulttuuritoiminnan suunnittelussa, ja ne voivat myös olla osa esimerkiksi Kultur i skolan/vården/på biblioteket/på dagis/på förskolan -hankkeiden toimintaa.

2.2 Kunnan kulttuuritoimijat

Kunta järjestää kulttuuritoimintaa varhaiskasvatuksessa, alakouluissa, yläkoulussa ja lukiossa, kuvataiteen perusopetusta Maalahden-Korsnäsin kansalaisopistossa ja musiikin perusopetusta Musiikkiopisto Legatossa. Maalahden-Korsnäsin kansalaisopistolla on lisäksi oikeus järjestää teatteritaiteen perusopetusta, ja kansalaisopisto järjestää myös monia yksittäisiä kulttuurikursseja. Kulttuuripanostuksia tehdään myös vapaa-aikatoimistossa, ja kaikki kunnankirjaston ylläpitämät toimintapisteet ovat tietysti tärkeitä kulttuurikentälle. Kulttuuritoiminta on myös osa kunnan vanhustenhuoltoa, ja toimivaltainen viranomaisena käsittelee julkista taidetta koskevia asioita. Varhaiskasvatuksessa kulttuuriperintö otetaan huomioon esimerkiksi pääsiäiskokkojen ja muiden perinteiden sekä laulujen myötä, ja varhaiskasvatuksen arkeen kuuluu paljon myös luovaa toimintaa.

Yhdistykset vastaavat kuitenkin merkittävästä osasta Maalahden kunnassa järjestettävää kulttuuritoimintaa. Kunnassa on vahvoja yhdistyksiä, jotka järjestävät kulttuuritoimintaa Bergössä, Petolahdessa, Övermalaxissa, Yttermalaxissa ja muissa kunnanosissa sekä Maalahden suomenkielisten parissa. Kulttuuritoiminnan hyvää saatavuutta kaikissa kunnanosissa ylläpitävät

⁶ <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetus>, Opetushallitus, Taiteen perusopetus.

enimmäkseen yhdistykset. Kulttuuriselvitys on täydellinen luettelo yhdistyksistä. Yhdistysten lisäksi kulttuurialalla tai kulttuurin parissa toimii myös joitakin yrityksiä ja yksityishenkilöitä.

3 Lait ja strategiat

19.11.2020 pidettyä Maalahden kulttuurivisiota 2030 käsittelevää webinaaria varten valmisteltiin keskustelupohja, joka perustui Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiaan 2025. Näin toimittiin, jotta voitaisiin pohtia, miten Maalahti toteuttaa strategian tavoitteet, mutta myös jotta saataisiin aikaan keskustelua paikallisesta kulttuurikentästä. Seuraavaksi esitellään lyhyesti joitakin keskeisiä kohtia Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiasta 2025 ja Pohjanmaan kulttuuriohjelmasta 2018–. Lisäksi selvitetään kunnan kulttuuritoimintaa koskevia lakeja ja pohditaan niiden merkitystä Maalahden kunnassa sekä selvitetään Maalahden kuntastrategian kulttuuriosiota ja Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa mainittuja tavoitteita. Maalahden kulttuuriohjelma 2021–2030 tulee sopeuttaa kuntaan paikallisesti, ja viranhaltijoiden, poliitikkojen, kulttuuritoimijoiden ja asukkaiden tulee kannattaa kulttuurivisiota, mutta samalla sen tulee vastata valtakunnallisia tavoitteita ja koko maakunnassa tavoiteltavaa kulttuurin kehittämistä.

3.1 Kunnan kulttuuritoimintaa koskevat lait

Kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa⁷ säädetään kunnan kulttuuria koskevat vastuut. Lain mukaan kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, ja tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee

- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa
- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Tämän lain lisäksi oleellisia ovat myös laki yleisistä kirjastoista⁸, laki vapaasta sivistystyöstä⁹ ja laki taiteen perusopetuksesta¹⁰. Kirjaston tehtävä on lukemiskulttuurin ja lukutaidon edistämistä laajempi ja kattaa tietoon liittyviä tehtäviä, osaamisen kehittämisen, elinikäisen oppimisen, aktiivisen

⁷ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190166>, laki kuntien kultturitoiminnasta 166/2019.

⁸ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>, laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492.

⁹ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>, laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.

¹⁰ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>, laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633.

kansalaisuuden ja yhdenvertaiset mahdollisuudet sivistykseen ja kulttuuriin. Tämä sopii hyvin yhteen vapaan sivistystyön kanssa, jonka tehtävänä on myös edistää aktiivista kansalaisuutta ja tukea elinikäistä oppimista. Tämän lisäksi vapaan sivistystyön tulee tukea yhteiskunnan eheyttä ja tasa-arvoa. Käsitteet kuten hyvinvointi, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus toistuvat näissä kolmessa laissa, ja lisäksi laeissa mainitaan kestävä kehitys, vuoropuhelu, yhteisö, yhteisöllisyys ja osallisuus, elinvoima ja paikallinen identiteetti sekä ihmisten monipuolisen kehittymisen edistäminen.

Laki taiteen perusopetuksesta on kohdennettu edellä mainittuihin lakeihin verrattuna selvemmin taiteen perusopetukseen, jonka tavoitteena on antaa lapsille ja nuorille valmiuksia ilmaista itseään mutta myös antaa oppilaille valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkeasteen koulutukseen. Näiden lakien lisäksi Suomen kuntien kulttuuritoimintaa koskee kaksi lakia, museolaki (729/1992) sekä teatteri- ja orkesterilaki (730/1992), mutta Maalahdessa ei ole kunnan ylläpitämää museota eikä orkesteria. Museota ylläpitää kolmas sektori. Musiikkikentällä on yksityisiä toimijoita ja yhdistyksiä, kuten esimerkiksi Musikföreningen i Malax och Korsnäs rf, ja lasten musiikkiopetuksesta vastaa Musiikkiopisto Legato. Huomionarvoista on, että Maalahdessa ei ole myöskään kunnallista taidegalleriaa. Teatteritoimintaa on yhdistyksen ylläpitämässä kesäteatterissa, ja Maalahden kunta osallistuu alueen ruotsinkielisen teatterin Wasa Teaterin rahoitukseen. Maalahden suomenkielinen koulu vierailee Vaasan kaupunginteatterissa.

3.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025

Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiassa 2025¹¹ on vahvistettu näkymä kulttuurista ja kulttuuripolitiikasta Suomessa. Vahvistettu näkymä on seuraava:

Näkymä kulttuurista ja kulttuuripolitiikasta Suomessa v. 2025

Kulttuurielämä on monimuotoista, ja se kehittyy kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Luovaa työtä ja kulttuuriperintöä arvostetaan ja niitä hyödynnetään monipuolisesti. Ilmaisun vapaus toteutuu. Suomalaiset kulttuurisisällöt ovat laadukkaita, ja ne menestyvät myös kansainvälisesti. Kansalaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet toteutuvat, ja kulttuuri on osa kaikkien arkea. Taide- ja taitoaineiden opetuksella on vahva asema opetussuunnitelmissa ja taiteen perusopetus tavoittaa laajasti lapsia ja nuoria. Taide- ja kulttuurialojen koulutus tukee taiteilijoiden työllistymistä. Sekä perinteiset että uudet (digitaaliset) välineet, alustat ja toimintamuodot ovat käytössä. Taiteen ja kulttuurin rahoituslähteet ovat monipuolisia. Taiteen ja kulttuurin vaikutukset säteilevät laajasti elämään, yhteiskuntaan ja talouteen. Kulttuuripolitiikka on entistä tasavertaisempi muiden politiikka-alojen kanssa. Yhteistyö on aktiivista muiden hallinnon- ja toimialojen sekä sidosryhmien kanssa.

Kulttuuripolitiikan tavoitealueet ja tavoitteet v. 2025

Luova työ ja tuotanto

- Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytykset ovat parantuneet ja tuotannon ja jakelun muodot monipuolistuneet.

Osallisuus ja osallistuminen kulttuuriin

- Osallisuus kulttuuriin on lisääntynyt ja eri väestöryhmien erot osallistumisessa ovat kaventuneet.

¹¹ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79811/okm20.pdf>, Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:21.

Kulttuurin perusta ja jatkuvuus

- Kulttuurin perusta on vahva ja elinvoimainen.

Edellä oleva näkymä toimii apuvälineenä Maalahden kunnan kulttuurin kehittämiseksi työskenneltäessä. Eri toimialoille voidaan myös valita erityisiä vuosittaisia priorisointeja, mikäli tunnustetaan paikallisia heikkouksia, joita on tarpeen vahvistaa.

3.3 Pohjanmaan kulttuuriohjelma

Pohjanmaan kulttuuriohjelmaa päivitetään keväällä 2021. Luonnos uudeksi ohjelmaksi on nähtävillä, mutta voimassa oleva ohjelma on Pohjanmaan kulttuuriohjelma 2018–¹². Se hyväksyttiin vuonna 2017. Pohjanmaan kulttuuriohjelman 2018– tavoitteena on antaa yleinen viitekehys Pohjanmaan kulttuurin edistämiseksi. Ohjelman visio on seuraava:

Pohjanmaalla kulttuuri on integroitu osaksi yhteiskuntaa, kaikkien asukkaiden saatavilla on monipuolista kulttuuritoimintaa sekä osaavia taiteen ja kulttuurin tuottajia on laaja kirjo.

Tavoitetta käsittelevässä luvussa mainitaan myös, että Pohjanmaan kulttuuriohjelman 2018– tulee edistää kulttuurin yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja kestävää kehitystä yhteiskunnassa. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen: kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen. Kulttuuriset vaikutukset liittyvät toisaalta yksilön kokemuksiin ja elämyksiin ja toisaalta koko yhteiskunnan monimuotoisuuteen, elävyyteen ja sivistykseen. Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset ovat usein välillisempiä. Sosiaaliset vaikutukset liittyvät yksilöiden terveyteen ja hyvinvointiin, vahvoin yhteisöihin ja yhteiskunnan hyvinvointipolitiikkaan. Taloudelliset vaikutukset näkyvät siinä, että taide ja kulttuuri vahvistavat kansan-, alue- ja paikallistaloutta. Kulttuurin moninaisuus on lisäksi yksi kestävä kehityksen kulmakivistä.

Pohjanmaan kulttuuriohjelmassa 2018– on kuusi painopistealuetta, joista kullakin on kahdesta neljään kehittämisen kohdetta. Painopistealueet ovat:

- 1) kulttuuri arjen hyvinvoinnin lähteenä
- 2) taide- ja kulttuurikasvatus ja -koulutus
- 3) kulttuuriperinnön vaaliminen
- 4) kulttuurisesti laaja-alainen yhteistyö
- 5) kulttuurista toimeentulo
- 6) kulttuurin markkinointi ja tiedotus.

Joitakin ohjelmassa mainittuja kehittämisen kohteita nostetaan seuraavaksi esille, sillä ne toteutetaan Maalahden kunnassa vuoden 2021 aikana. Luvussa 1.3 (Kulttuuritoiminnan vahvistaminen kuntien hallinnossa) muistutetaan, että kulttuuri on nähtävä laajempaan kuin vain vapaa-ajan harrastustoimintana. Vuorovaikutteisia toimintamalleja tarvitaan, ja niitä tulee kehittää yhteistyössä kuntaorganisaation omien ja muiden toimijoiden kanssa. Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjan ja Maalahden kunnan kulttuuriohjelman 2021–2030 laatimisen yhteydessä käytyjen keskustelujen

¹² <https://www.obotnia.fi/fi/kulttuuri/pohjanmaan-kulttuuriohjelma/>, Pohjanmaan kulttuuriohjelma 2018–.

voidaan ajatella vastaavan tähän. Luvussa 2.1 (Taide ja kulttuuri koulun opetussuunnitelmissa) mainitaan, että Pohjanmaan kunnissa kehitetään ja sovelletaan kulttuuriverkosto BARKin tuella vuosiluokille 1–9 laadittuja kulttuuriopetussuunnitelmia. Tämä toteutuu Maalahden ja Korsnäsin kunnissa keväällä 2021. Luvussa 3.3 (Pohjalaisen sanataiteen vahvistaminen ja kirjallisuuden esiin tuominen) mainitaan, että lukemisen edistämiseen ja sanataidekasvatukseen kiinnitetään erityisesti huomiota hanketoiminnassa. Maalahden kunnassa alkaa syksyllä 2021 sanataidehanke, jonka puitteissa on tarkoitus sulauttaa sanataide osaksi yläkoulun äidinkielen opetusta ja kokeilla sitä alakoulussa sekä luoda paikallisesti käytettävää sanataideaineistoa. Kunnankirjasto omistaa hankkeen, ja kirjasto työskentelee myös varsinaisen toimintansa puitteissa jatkuvasti lukemisen edistämisen hyväksi. Luvussa 4.3 mainitun kehittämiskohteen, taide- ja kulttuuriresidenssit, kattaa erinomaisesti Malakta, joka ylläpitää taiteilijaresidenssitoimintaa. Malaktalla on muutenkin paljon toimintaa, joka mahdollistaa kansainvälisten ja valtakunnallisten taiteilijoiden näkymisen Maalahdessa, ja se edistää siten laajalti kulttuurista moninaisuutta. Luvussa 6.1 mainittu Pohjanmaan tapahtumakalenteri ei ole ollut Maalahdessa laajalti käytössä. On tärkeää, että myös Maalahden tapahtumat näkyvät kalenterissa, ja kesällä 2021 tavoitteena on kehittää käytännöt ja rutiinit kalenterin käyttöä varten.

Luonnoksessa Pohjanmaan kulttuuriohjelmaksi 2021–2025 mainitaan kolme painopistettä ja seuraava visio:

Pohjanmaa on kulttuurinen voimanpesä, jonka omaleimainen kulttuurielämä kestää kansainvälisen vertailun. Asukkaat ovat ylpeitä maakunnan kulttuurisesta moninaisuudesta, jossa yhdessä tekemisen meininki näkyy ja kuuluu.

Kolme painopistettä ovat

- 1) kulttuurin saavutettavuuden edistäminen
- 2) lasten- ja nuortenkulttuurin tukeminen
- 3) luovan ilmapiirin virittäminen.

Kaikilla on oikeus kulttuuriin, ja kulttuuritoiminta luo elämänlaatua. Tämä varmistetaan muun muassa tekemällä selviä panostuksia lasten- ja nuortenkulttuuriin sekä siten, että lapset ja nuoret osallistuvat kulttuuritapahtumien ja -hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen. Luova ilmapiiri viritetään antamalla ammattilaisille ja muille kulttuurin tekijöille hyvät toimintaedellytykset Pohjanmaalla. Myös arvot on määritelty – ne ovat avoimuus, rohkeus ja luottamus. Pohjanmaalla tulee vallita ilmapiiri, johon kaikki kulttuuritoimijat toivotetaan tervetulleiksi. Toimijoilla on uskallusta ottaa luovia riskejä, mutta heillä on myös lupa epäonnistua. Kulttuuritoimijoiden välinen vastavuoroinen luottamus saa aikaan sen, että heidän on helppo tehdä yhteistyötä Pohjanmaalla. Alueellista yhteistyötä kuvaillaan myös luvuissa 4.1 (Kumppanuuksien ja verkostojen luominen), 4.2 (Kulttuurihyvinvointiin, luovaan talouteen ja kulttuurimatkailuun panostaminen) sekä 4.3 (Digitalisaation hyödyntäminen viestinnässä ja markkinoinnissa). Maalahden kulttuuria tulee peilata myös Pohjanmaan kulttuuriohjelmassa 2021–2025 mainittuihin tavoitteisiin, kun kunnassa ja muilla sektoreilla työskennellään Maalahden kulttuurivision 2030 saavuttamiseksi. Kolmas sektori eli yhdistykset ovat tärkeitä, kun työskennellään sen hyväksi, että kulttuuri olisi kaikkien Maalahden kunnan asukkaiden saavutettavissa.

3.4 Kulttuuri Maalahden kuntastrategiassa

Maalahden kunnan kulttuuriohjelma 2021–2030 laadittiin juuri ennen kuin Maalahden kuntastrategian päivittäminen alkoi. Kulttuuriohjelman päivittämistä tulee harkita, kun uusi kuntastrategia on valmis, sillä on tärkeää, että strategiat vastaavat toisiaan. Tätä lukua tulee laajentaa, kun uusi kuntastrategia on valmis, ja kuntastrategiaan tulee sisältyä myös kulttuuria koskevia tavoitteita. Tästä luvusta selviää ehdotus uuteen kuntastrategiaan sisältyviksi tavoitteiksi, mutta lopulliset tavoitteet päättävät ne kunnan osastot, jotka työskentelevät kulttuurin parissa osana kuntastrategian laatimistyötä.

Maalahden kuntastrategia perustuu kuntalain 10.4.2015/410¹³ 37. §:ään, ja siinä mainitaan seitsemän painopistettä, jotka tulee ottaa huomioon¹⁴. Ne ovat seuraavat:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
- 4) omistajapolitiikka
- 5) henkilöstöpolitiikka
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Edellä mainituissa laeista ja strategioista selviää, että kulttuuritoiminta on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin, palveluihin osana kunnan tehtäviä, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin sekä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittämiseen. Kuntastrategian laatimisessa tulee myös ottaa huomioon, miten Suomen kulttuurin ja kulttuuripolitiikan näkymän ja Pohjanmaan kulttuuriohjelman hyväksi työskennellään paikallisesti ja miten Maalahden kulttuurivision saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet toteutetaan parhaiten.

Kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (8.2.2019/166) mukaan kuntien tulee tuottaa tietoa ja arvioida toimintaa osana kuntastrategiansa arviointia ja seurantaan kuntalain 37. §:ssä säädetyllä tavalla sekä osana terveydenhuoltolain (1326/2010)¹⁵ 12. §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kunnat osallistuvat myös peruspalvelujen arviointiin ja tarpeen mukaan muuhun tiedon tuottamiseen. Selvät tavoitteet ja vuosittaiset arvioinnit ovat osa tämän vaatimuksen täyttämistä. Kulttuuria koskevista tavoitteista tulee myös osa kuntastrategiaa sekä tapaa, jolla Maalahden kunta työskentelee ennaltaehkäisevästi terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kulttuurin tavoitteiden seurannasta ja vuosittaisista arvioinneista tulee näin ollen myös osa kuntastrategian kuntalain mukaista toteuttamista. Arviointien keskeiset tulokset julkaistaan.

¹³ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>, kuntalaki 10.4.2015/410.

¹⁴ <https://www.malax.fi/hallinto-ja-politiikka/saannot-ja-ohjeet/>, ks. Maalahden kuntastrategia.

¹⁵ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190166>, laki kuntien kulttuuritoiminnasta 8.2.2019/166 § 8.

3.5 Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa mainitut tavoitteet

Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta hyväksyi Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjan maaliskuussa 2020. Se sisältää kolme tavoitetta ja kahdeksan konkreettista ehdotusta. Ne ovat seuraavat:

Tavoitteet

1. Minimitavoite on, että kaikki Maalahden kunnan asukkaat voivat osallistua kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa, riippumatta iästä, kielestä, sukupuolesta ja taloudellisista ja fyysisistä edellytyksistä.
2. Talousarviovaroja korotetaan, jotta yhdistysten toiveita voidaan täyttää suurempien avustusten myötä.
3. Pitkän tähtäimen tavoite: perustetaan vakituinen virka kulttuurityötä varten.

Konkreettiset ehdotukset

1. Vapaa-aikatoimisto kehittää kulttuuritoimintaa hakemalla aktiivisesti ulkoista rahoitusta kunnan eri hankkeille. Rahoitusta voidaan hakea myös yhdessä kolmannen sektorin kanssa.
2. Saatavilla olevilla talousarviovaroilla palkataan henkilö, joka aktiivisesti työskentelee kulttuurityön kehittämisen parissa ja hakee ulkoista rahoitusta kulttuuritoiminnalle. Tämä saattaa pitkällä aikavälillä mahdollistaa koko- tai osa-aikaisen vakituisen kulttuurityöntekijän viran.
3. Vapaa-aikatoimisto auttaa mahdollisuuksien mukaan yhdistyksiä avustusten hakemisessa ja myös aktiivisesti kehottaa yhdistyksiä hakemaan ulkoista rahoitusta.
4. Vapaa-aikatoimisto laatii yhteistyössä kunnan eri toimialojen sekä yhdistysten ja mahdollisten muiden toimijoiden kanssa suunnitelman, jonka tavoite on, että kaikki Maalahden kunnan asukkaat voivat osallistua kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa. Kunnan toimialat laativat suunnitelman siitä, miten tämä tavoite voidaan toteuttaa kullakin alueella, esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa, vanhustenhuollossa, kansalaisopistossa ja kirjastossa. Myös vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto otetaan mukaan tähän työhön.
5. Vapaa-aikatoimisto, kirjastotoimi ja kansalaisopisto tuottavat kulttuuripalveluja jossakin muodossa, ja resurssit synkronoidaan ja optimoidaan. Vapaa-aikatoimisto keskustelee kirjastotoimen ja kansalaisopiston kanssa mahdollisuuksista koordinoida toimintaa ja lisätä yhteistyötä.
6. Yhteistyön lisäämisen lisäksi myös lautakuntarakenteen muutos saattaa olla välttämätön kunnan kaiken toiminnan ja erityisesti kulttuuritoiminnan kannalta.
7. Toteutetaan mahdollisuuksien mukaan niitä konkreettisia asioita, joita on lueteltu Kulttuuria Maalahdessa 2020 -asiakirjassa.
8. Vapaa-aikatoimiston henkilöstö päivittää kulttuuriselvitystä tasaisin väliajoin.

Kuten aiemmin mainittiin, vapaa-aikatoimisto palkkasi kulttuurityöntekijän syyskuussa 2020 muun muassa näiden tavoitteiden ja ehdotusten toteuttamiseksi. Edellä mainituista konkreettisista ehdotuksista seitsemän ensimmäistä on toteutettu osana kulttuurin kehittämistyötä ja lautakuntarakenteen muutosta syyskuun 2020 ja elokuun 2021 välisenä aikana. Kahdeksas

konkreettinen ehdotus koskee Maalahden kunnan kulttuuriselvityksen 2019 päivittämistä. Kulttuuriselvityksen päivittämisajankohta vahvistetaan tässä kulttuuriohjelmassa.¹⁶

Ennen kahdeksaa ehdotusta Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa mainitaan kolme tavoitetta. Ensimmäisestä kulttuuritoimintaa koskevasta tavoitteesta tulee sisäisten kulttuurisuunnitelmien yleistavoite. Nämä kulttuurisuunnitelmat laaditaan kunnassa osana tässä kulttuuriohjelmassa mainittujen kehittämistoimenpiteiden toteuttamista. Vuosittaiset kokoukset ja seuranta neuvostojen ja nuorisovaltuuston kanssa sekä mainittujen ehdotusten toteuttaminen ovat myös osa tämän tavoitteen toteuttamista. Tämä työprosessi, josta tulee syksystä 2021 alkaen osa kulttuuriohjelman toteuttamista ja jonka avulla työskennellään kohti kulttuurivisiota 2030, on samaan aikaan tapa toteuttaa edellä mainittu neljäs ehdotus. Toista, yhdistyksille myönnettävien taloudellisten avustusten lisäämistä koskevaa tavoitetta selvitetään osana vuosien 2021–2025 toimenpiteitä. Viimeinen, kulttuurivastaavan koko- tai osa-aikaista vakituista virkaa koskeva tavoite on edellytys sille, että kulttuuria voidaan kehittää tässä kulttuuriohjelmassa mainittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti¹⁷.

4 Maalahden kulttuurivisio 2030

Maalahden kulttuurivisio 2030 on laadittu torstaina 19.11.2020 pidetyn webinaarin ja kahdeksan silloin kirjoitetun asiakirjan pohjalta. Visiosta on myös keskusteltu erikseen vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston kanssa. Yleisemmin Maalahden kulttuurista ja sen kehittämismahdollisuuksista on keskusteltu lukion oppilaskunnan, kunnan pitkäaikaistyöttömien ja nuorisovaltuuston kanssa. Lisäksi kunnan asukkailla on ollut mahdollisuus vaikuttaa koko kulttuuriohjelman sisältöön, myös visioon, sillä se on ollut luettavana kesäkuusta elokuuhun 2021 ennen sen hyväksymistä syksyllä 2021.

Yhdistykset eivät olleet niin vahvasti edustettuina marraskuussa 2020 pidetyssä webinaarissa. Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa on sen sijaan yhdistysten vastauksia Maalahden kulttuuria vuonna 2030 koskevaan kyselyyn. Nämä vastaukset on otettu huomioon vision laatimisessa ja myös sen saavuttamiseksi tarvittavien konkreettisten kehittämistoimenpiteiden tunnistamisessa. Kyselyn vastauksista tulee jatkossa kulttuurityöntekijän sisäisiä asiakirjoja, jotka otetaan huomioon Maalahden vuoden 2030 kulttuurivision saavuttamiseksi tarvittavien kehittämistoimenpiteiden jatko suunnittelussa. Vastauksia kuvaillaan kulttuurin heikkouksia ja vahvuuksia käsittelevässä luvussa 6.1.

Maalahden kulttuurivisio 2030 on seuraava:

Kulttuuri ja taide luovat hyvinvointia kaikille maalahtelaisille ja antavat lapsille ja nuorille hyvän kulttuurisen sivistystason. Ne rikastuttavat myös julkista ympäristöä, luovat vuorovaikutusta, keskustelua paikallisesti ja ympäristön kanssa sekä antavat tilaa paikallisen ja henkilökohtaisen identiteetin kehittymiselle. Kaikki Maalahdessa tunnustavat ja hyväksyvät taiteen ja kulttuurin itseisarvon. Monikulttuurisuus on

¹⁶ Huomaa, että Maalahden kunnan kulttuuriselvityksen 2019 päivittämiselle vahvistetaan tässä kulttuuriohjelmassa vain yksi ajankohta. Kyseinen asiakirja pysyy erillisenä, tärkeänä luettelona Maalahden kunnan kulttuuritoimijoista.

¹⁷ Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunnan käsitellessä Maalahden kulttuuriohjelmalla kokouksessaan 21.9.2021 tuotiin esille, että kulttuurityöntekijä on välttämätön kulttuuriohjelmassa mainittujen toimenpiteiden toteuttamisen kannalta. Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta päätti siitä syystä 21.9.2021, että kulttuurityöntekijä palkataan välittömästi.

luonnollinen osa yhdessäoloa, ja uusien kuntalaisten kotouttaminen on sujuvaa. Kulttuuri ja taide ovat lisäksi yhdessä urheilun kanssa tärkeä osa sitä, mikä tekee Maalahden kunnasta houkuttelevan asuinpaikan sekä luo osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta. Taide, kulttuuri ja urheilu ovat osa Maalahden paikkabrändiä.

Huomaa, että Suomen kulttuuripolitiikan ohjelmassa ja Pohjanmaan kulttuuriohjelmassa esiintyvät käsitteet, kuten keskustelu (dialogi), identiteetti ja sivistys, toistuvat tässä visiossa. Visiossa kuitenkin ilmaistaan myös paikallinen pyrkimys siihen, että kulttuuritoiminnan itseisarvo tunnustetaan ja että kulttuuri luo hyvinvointia ja rikastaa julkista ympäristöä sekä siihen, että moninaisuuteen suhtaudutaan avoimesti. Lisäksi pyritään siihen, että kulttuuri ja taide ovat tunnustettu, tunnettu ja näkyvä osa sitä, mikä tekee Maalahden kunnasta houkuttelevan asuinpaikan, jossa asukkaat kokevat olevansa osallisia ja jossa yhteisöt ovat täynnä elämää.

5 Osatavoitteet kulttuurivision 2030 saavuttamiseksi

Seuraavaksi esitellään ehdotukset kulttuurin kehittämisen tavoitteiksi kunnan toiminnassa sekä ensimmäisen, kolmannen ja neljännen sektorin kanssa tehtävässä yhteistyössä vuosina 2025 ja 2030.

5.1 Kulttuurin kehittämisen tavoitteet vuosille 2021–2025

Kaikki vuoden 2021 kulttuuriohjelmassa mainitut konkreettiset kehittämistoimenpiteet on testattu, arvioitu ja vakiinnutettu sopivassa muodossa. Vuosittaisista tavoitteista ja seurannasta sekä kokouksista neuvostojen ja yhdistysten kanssa tulee rutiini kunnan eri toiminnoissa. Uusia kehittämistarpeita tunnistetaan kunnassa ja myös yhdistysten ja muiden kiinnostuneiden kanssa tehtävän väliarvioinnin avulla. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiaa ja Pohjanmaan kulttuuriohjelmaa käsitteleviä osioita päivitetään seuraavaksi viisivuotiskaudeksi. Myös Maalahden kunnan kulttuuriselvitystä 2019 päivitetään. Keskeiset tulokset kuluneelta kaudelta julkaistaan, ja uusi suunnitelma konkreettisiksi kehittämistoimenpiteiksi laaditaan seuraavaksi viideksi vuodeksi sopivalla prosessilla. Erityisiä priorisointeja voidaan valita seuraavaksi viisivuotiskaudeksi, jos se on perusteltua. Myös spontaanien kehittämistoimenpiteiden tulokset vuosilta 2021–2025 tuodaan esille raporteissa.

5.2 Kulttuurin kehittämisen tavoitteet vuosille 2025–2030

Ne kehittämistarpeet, jotka on tunnistettu vuoden 2025 väliarvioinnissa ja vahvistettu toimenpiteiksi vuoteen 2030 saakka, muodostavat pääasiallisen toimenpidesuunnitelman vuoden 2030 vision saavuttamiseksi. Tavoite on, että kaikki toimenpiteet on testattu, arvioitu, vakiinnutettu tai muotoiltu uudelleen vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2030 kunnassa tehdään taas arvio yhteistyössä ensimmäisen, kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Keskeiset tulokset julkaistaan. Myös spontaanin kehittämisen tulokset tuodaan esille tärkeinä tekijöinä siinä, miten hyvin kulttuurin kehittäminen ja kulttuurikentän yhteistyö toimii. Vuodelle 2040 vahvistetaan visio ja ensimmäiselle viidelle vuodelle vahvistetaan toimenpiteet. Myös valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia strategia-asiakirjoja, joihin tässä ohjelmassa viitataan, päivitetään tarvittaessa. Maalahden kunnan kulttuuriselvitystä 2025 päivitetään.

6 Nykytilanne ja muutetut strategiat

Tässä luvussa kuvaillaan Maalahden kulttuurikentän tilaa vuonna 2020 ja annetaan ehdotuksia kulttuuritavoitteiksi Maalahden kuntastrategian päivittämistä varten. Päivittäminen tai täysin uuden kuntastrategian laatiminen tapahtuu vuoden 2021 aikana, mutta se viimeistellään kulttuuriohjelman hyväksymisen jälkeen.

6.1 Kulttuurin heikkoudet ja vahvuudet vuonna 2020

Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa on yhdistysten vastauksia kyselyyn, joka koskee kulttuuria Maalahdessa vuonna 2030. Yksi kysymys oli, mitä kulttuurista puuttuu ja mihin kunnan tai jonkin muun tahon tulisi panostaa. Kyselyn vastauksissa käsitellään siis Maalahden kulttuurin heikkouksia vuonna 2020 eli niitä, jotka samaan aikaan ovat kaikkein ilmeisimpiä kehittämistarpeita.

Yhdistykset mainitsivat kehittämistarpeiksi sen, että päiväkodeissa ja kouluissa olevien lasten tulee saada yhdenvertainen pääsy kulttuuriin ja että koulujen tulee tehdä kulttuurisuunnitelmat. Alueellisia kulttuuritoimijoita, kuten Pohjanmaan tanssin aluekeskus, TaikaBox ja BARK, tulee hyödyntää paremmin, ja kunnan tulee hakea ulkoista rahoitusta kulttuurihankkeille. Yksi ehdotus oli, että Maalahti voisi profiloitua taidekuntana kiinnostusta herättävän julkisen taiteen avulla ja että vapaa-aikatoimisto alkaa työskennellä aktiivisemmin sen hyväksi, että kulttuuritoiminnan mahdollistamiseen kiinnitetään huomiota uusien alueiden ja rakennusten suunnittelussa. Vastauksissa ehdotettiin myös, että kunnan kulttuuriin käytettävää rahoitusta tarkistetaan ja että toiminnan toivotusta suunnasta tehdään priorisointeja ja päätöksiä. Toivottiin myös enemmän keskustelu- ja yhteistyömahdollisuuksia yhdistysten kanssa ja sitä, että yhdistyksiä autetaan aktiivisesti kulttuuritoimintaan tarvittavan rahoituksen hakemisessa. Tapahtumien ja toiminnan markkinointia tulee parantaa ja tehdä näkyvämmäksi, ja rohkeutta ajatella laajasti ja uudella tavalla kaivataan. Vastauksissa mainittiin myös vapaa-aikatoimiston kulttuuriin käytettävien resurssien lisääminen, ja ehdotuksena oli erillinen kulttuurisihteeri.

Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjassa esitettiin myös kysymys, miltä kulttuurikunta Maalahti näyttää vuonna 2030. Yhden vastauksen mukaan silloin panostetaan enemmän kunnan kulttuuriin, ja selvä kulttuuristrategia on olemassa. Samassa vastauksessa kaivattiin kunnan strategista suunnitelmaa siitä, miten kulttuurista moninaisuutta tuetaan taloudellisesti. Muissa vastauksissa korostettiin aktiivisen ja eläväisen kulttuurielämän ja yhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä. Kysymykseen siitä, miten maaseutukulttuuria viljellään ja lisätään osallisuutta, vastattiin sen edellyttävän poliittista tahtoa ja sen selvää priorisoimista, että kulttuuri saadaan elämään myös maaseudulla. Kunnan tulee viestittää, että siihen halutaan panostaa. Vastauksissa mainittiin myös luonnollisten tapaamispaikkojen merkitys ja se, että erilaisuus ja moninaisuus ovat tervetulleita. Myös yhdistysten keskeinen rooli "elämän luomisessa kylään" tuotiin esille. Webinaarin osallistujat mainitsivat keskeisimpänä yhteistyön, selkeät markkinointikanavat ja uskalluksen unelmoida ja ajatella mukavuusalueen ulkopuolella, monikulttuurisuuden mutta myös sen, että kunta tarvitsee vakituisen kulttuurityöntekijän.

Kehittämistarpeet ovat tärkeitä, mutta vahvuuksia ei pidä unohtaa. Syyskuussa 2020 palkattu kulttuurityöntekijä näki heti monia vahvuuksia Maalahden kulttuurikentällä. Kaikkein vaikuttavin on kolmas sektori, joka on vahva ja merkittävä resurssi kunnan kulttuurikentällä. Malaktassa on mukana ammattitaiteilijoita, ja se tekee panostuksia sekä ammattimaisiin taide- ja kulttuuritoimijoihin että kaikille avoimiin tapahtumiin ja toimintaan. Malaktalla on myös suuri verkosto, joka koostuu taiteilijoista, ja sillä on yhteyksiä valtakunnalliseen ja kansainväliseen taide- ja kulttuurisektoriin. Myös Åminne Folkpark on laajasti tunnettu tapahtumistaan ja houkuttelee kävijöitä sekä Maalahdesta että sen ulkopuolelta. Lisäksi voidaan mainita, että musiikkia harrastetaan laajalti ja monella tavalla,

museot ovat vahvoja ja aktiivisia, ja sekä kunnan asukkaat että yhdistykset ylläpitävät kulttuuriperintöä ja perinteitä. Myös nuorisoseurat ovat aktiivisia ja tärkeitä paikallisille, ja Bergössä tehdään monia aktiivisia kehittämispäätöksiä, joista voidaan mainita Skärfolk-festivaali. Petolahti on se Maalahden osa, joka ylläpitää kesäteatteria. Petolahtelaisilla on myös muun muassa jännittävä almanakka. Lisäksi he ovat aktiivisia tarinankerronnan saralla ja kehittävät kyläänsä Arbetsgruppen för Petalax -yhdistyksen kautta. Suomenkielistä toimintaa järjestää muun muassa Eläkeliitto. Lisäksi kunnassa asuvat maahanmuuttajat ovat hyödyntämättä jäänyt resurssi. Kunnan yhdistystoiminta on yleisesti laajaa ja aktiivista ja talkoohenki elää ja voi hyvin. Kunnan päiväkodeilla ja kouluilla, kuten yläkoululla, on vahvaa kulttuuri- ja taidetoimintaa. Myös vanhustenhuollossa on kulttuuritoimintaa, kirjasto työskentelee lukemisen edistämisen hyväksi, ja Maalahden-Korsnäsin kansalaisopisto tarjoaa taide- ja kulttuurikursseja ja ylläpitää taiteen perusopetusta. Kunnassa on siis hyvät edellytykset kulttuurikentän kehittämiseksi.

Vapaa-aikatoimisto on ennen vuotta 2020 tehnyt yksittäisiä panostuksia kulttuuriin kulttuurivastaava Helena Hemmingin ja vapaa-aikasihteeri Anders Hendrickssonin työpanosten myötä. Hemming on muutaman viikkotyötunnin kattavan työsuhteensa aikana laatinut myös Maalahden kunnan kulttuuriselvityksen 2019 ja Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjan. Hyviä panostuksia on tehty, mutta aika ei ole riittänyt uusien sisäisten työprosessien tai kulttuurin laaja-alaiseen kehittämiseen.

6.2 Ehdotukset Maalahden kuntastrategian kulttuuritavoitteiksi

Tätä osaa tulee täydentää laadullisilla ja määrällisillä tavoitteilla, kun Maalahden kuntastrategia on päivitetty. Ehdotukset tavoitteiksi ovat tällä hetkellä seuraavat:

- Jokainen Maalahden kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa.
- Maalahden kulttuurikenttää kehitetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja kunnan asukkaiden kanssa.
- Maalahtelaiset ovat tietoisia paikallisesta kulttuuritarjonnasta.
- Tavoite kirjaston lainamäärästä.
- Tavoite kansalaisopiston tavoittamasta henkilömäärästä.
- Tavoite oppilasmäärästä taiteen perusopetuksessa.
- Tavoite vapaa-aikatoimiston tapahtumien tavoittamasta henkilömäärästä.
- Vuosittainen tavoite Svenska Kulturfondenin Kultur i skolan/biblioteket/dagis/vården -avustushakemuksista.

Kulttuuritoiminta ja -panostukset tulee myös mainita osana kunnan panostuksia lapsiystävälliseen kuntaan, kestävään kehitykseen ja hyvinvointiin. Sisäisten kulttuurisuunnitelmien määrä tulee olemaan kuusi, kun varhaiskasvatuksesta tulee vuodesta 2022 alkaen osa kulttuuriopetussuunnitelmaa.

7 Vuosittaiset tavoitteet ja kehittämistoimenpiteet

Visio sanoittaa vuoden 2030 tavoitteen ja vastaa niihin ajatuksiin, joita osalliset ovat tuoneet esille siitä, millaista Maalahden kulttuurin tulee olla vuonna 2030. On tärkeää, että on olemassa visio, joka pyritään saavuttamaan, ja usean eri tahon kannattama visio on vahva, mutta tarvitaan myös toimenpidesuunnitelma, jotta visio voidaan saavuttaa käytännössä. Seuraavaksi esitellään toimenpidesuunnitelma vision saavuttamiseksi.

Tarkempia suunnitelmia kunnan eri toimialoille tulee laatia erillisillä kulttuurisuunnitelmilla, joista tulee sisäisiä työasiakirjoja. Myös yhdistyksillä on tärkeä rooli, mutta ne toimivat kunnasta erillään ja vastaavat omasta kehittämisestään, suunnittelustaan ja arvioinnistaan. Osa kehittämistoimenpiteistä voidaan suunnitella yhdessä yhdistysten kanssa. Kunnan kulttuurivastaava voi myös vinkata yhdistyksille niiden kehittämistä ja toimintaa koskevista koulutuksista sekä auttaa niitä tekemään hankehakemuksia ja esimerkiksi järjestää innostaviin mahdollisuuksiin liittyviä tsemppaustilaisuuksia. Yhdistysten kohdalla ei ole kyse suoranaisesta ohjauksesta vaan pikemminkin yhteistyöstä, jota tekemällä voidaan yhdessä saavuttaa Maalahden kulttuurivisio 2030. Keskustelua yritysten ja yksityishenkilöiden kanssa voidaan myös käydä, kun se on sopivaa.0} Kunnan yhdistyksille antama taloudellinen tuki (avustukset) ja kulttuuristipendi ja -kampanjat toimivat lisäksi yhdistysten tukena.

Seuraavaksi luetellaan ne kehittämistoimenpiteet, jotka on keväällä 2021 valittu pääasiallisiksi toimenpiteiksi vuoteen 2025 saakka. Ne sisältyvät niihin seitsemään kulttuurisuunnitelmaan, jotka ovat kunnan eri toimialojen sisäisiä työasiakirjoja. Kehittämistoimenpiteet esitellään, jotta voidaan havainnollistaa, miten kunta työskentelee kulttuurikentän kehittämiseksi ja miten kunta, kolmas sektori ja asukkaat yhdessä työskentelevät Maalahden kulttuurivision 2030 saavuttamiseksi. Toimenpiteet on laatinut vapaa-aikatoimiston, kunnankirjaston, Maalahden-Korsnäsin kansalaisopiston, sivistysosaston, vanhustenhuollon ja varhaiskasvatuksen henkilöstö.

7.1 Kulttuurikentän kehittämistoimenpiteet 2021–2025

- Saavutettavuustoimenpiteitä seurataan ja kehitetään. Tämä panos on keskeinen, jotta voitaisiin saavuttaa yleistavoite siitä, että jokainen kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa.
- Kehitetään hyvät käytännöt kulttuuriopetussuunnitelmaa ja koulujen ajankohtaisia mahdollisuuksia käsitteleviä kulttuuritoimijoiden tapaamisia varten, sis. vuosittaiset tavoitteet ja arviointi ja seuraavan lukuvuoden suunnittelu.
- Kehitetään hyvät käytännöt Svenska kulturfondenin Kultur i skolan/biblioteket/vården -avustuksen käyttöön kulttuuriopetussuunnitelman, varhaiskasvatuksen, lukion ja vanhustenhuollon kehyksissä.
- Käytetään Pohjanmaan tapahtumakalenteria tai Vaasan seudun tapahtumakalenteria aktiivisesti markkinointikanavana paikallisten tapahtumien näkyvyyden varmistamiseksi.
- Kehitetään kulttuurin kehittämiseen käytettäviä vuorovaikutteisia toimintamalleja yhdessä kolmannen sektorin ja kuntalaisten kanssa.
- Kehitetään ja otetaan käyttöön taidenäyttelyitä koskevat käytännöt.
- Toteutetaan Maalahden päivä vuosittain.
- Aloitetaan kulttuuri-/yhdistys-/kulttuuri- ja urheilugaalan pitäminen paikallisten kulttuuritoimijoiden palkitsemiseksi.

- Kesätahtumia, esimerkiksi piknikkejä, joissa musiikkia. Vapaata yhdessäoloa ja vähän ohjelmaa. Järjestetään vapaa-aikatoimiston ja yhdistysten yhteistyönä.
- Laaditaan suunnitelma julkisesta taiteesta ja sen roolista kunnassa. Suunnittelu tehdään yhteistyössä Malaktan kanssa.
- Sosiaalisen median kanavissa ja uutiskirjeessä tiedotetaan jatkuvasti paikallisista, valtakunnallisista ja kansainvälisistä hankkeista, joihin yhdistykset voivat osallistua.
- Maalahden lähettiläät tuottavat kulttuuriaiheisia julkaisuja toukokuusta elokuuhun. Kunnan kulttuurivastaava varmistaa, että sosiaalisen median kanavissa on kulttuuriaiheisia julkaisuja syyskuusta toukokuuhun.
- Kehitetään suomenkielistä ja monikielistä tarjontaa.
- Kehitetään lapsille, perheille ja nuorille suunnattua kulttuuritoimintaa osana muun muassa lapsiystävällistä kuntaa sekä vapaa-aikatoimiston ja kansalaisopiston toimintaa.
- Kulttuuria koordinoidaan jatkuvasti palkkaamalla kulttuurivastaava, ja osana sitä seurataan kehittämismahdollisuuksia, välitetään tietoa ja haetaan aktiivisesti ulkoisia hankevaroja kehittämismahdollisuuksien puitteissa.
- Luodaan ja vakiinnutetaan selkeät prosessit kulttuurin lukuvuosikohtaisten kehittämismahdollisuuksien, priorisoitujen tavoitteiden ja lukuvuoden päätteeksi saatujen tulosten dokumentointiin. Tämä koskee peruskoulun kulttuuriopetussuunnitelmaa sekä vanhustenhuollon, varhaiskasvatuksen, kansalaisopiston ja vapaa-aikatoimiston kulttuurisuunnitelmia sekä niiden toimenpidetarpeiden seuranta, joita ilmenee vanhusneuvoston, nuorisovaltuuston ja vammaisneuvoston kanssa vuosittain pidetyissä kokouksissa.
- Hyödynnetään Maalahden kulttuuriin liittyviä käynnissä olevia paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia hankkeita aktiivisesti.
- Yhteistyötä tai aktiivista keskustelua muiden kuntien (esimerkiksi kulttuurivastaavien) ja alueellisten organisaatioiden kanssa, yhteisiä hankkeita Maalahden ulkopuolisten tahojen kanssa (yhdistykset, organisaatiot, kunnat).
- Selvitetään mahdollisuuksia toteuttaa yhdistysten toive suuremmista avustuksista.
- Aktiivista keskustelua yhdistysten kanssa kulttuuritoiminnasta, tiedottamista, yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan ja tukea ulkoisen rahoituksen hakemisessa.

7.2 Toimialakohtaiset kehittämistoimenpiteet 2021–2030

Maalahden kulttuuriohjelman 2021–2030 lähtökohtana on se, että kulttuurin kehittäminen on jatkuvaa ja järjestelmällistä työtä kulttuuritoiminnan ylläpitämiseksi ja kehityksen aikaansaamiseksi, mutta sen tulee antaa tilaa myös mahdollisuuksien hyödyntämiselle ja tärkeiltä tuntuvien ideoiden ja toiveiden toteuttamiselle. Spontaaniutta ja vapaata luovuutta ei saa tukahduttaa järjestelmillä ja tiukoilla toimenpidesuunnitelmilla, ja jos tilanne esimerkiksi jossakin koulussa tai yhdistyksessä tai tietyn toiminnan kohdalla niin vaatii, kyseisen vuoden kehittämispanostukset pitää pystyä myös minimoimaan. Tämä mahdollistetaan sillä, että sisäiset kulttuurisuunnitelmat ja vuosittainen seuranta muodostavat minimin, mutta seuraavan vuoden suunnitelmien kehittämistoimenpiteitä on lisäksi mahdollista vähentää tai lisätä. Tämän lisäksi spontaaniutta ja vapaata luovuutta voi hyödyntää vapaasti. Vapaaseen luovuuteen ei tarvita suunnitelmaa, mutta sitä voidaan dokumentoida vuosittaisessa arvioinnissa, jotta saataisiin parempi käsitys siitä, millainen tilanne kullakin toimialalla on kulttuuripanostusten saralla. Spontaani ja vapaa osuus sekä mahdollisuus tehdä korjauksia myös

järjestelmälliseen puoleen ovat tärkeitä näkökulmia Maalahden kunnan kulttuurin kehittämisen tavoitellussa työkulttuurissa. Järjestelmällinen, vuosittainen kulttuurityö varmistaa kunnassa tehtyjen kulttuurin kehittämistoimenpiteiden jatkuvuuden ja seurannan, kolmannen sektorin tuen ja sen kanssa käydyn aktiivisen keskustelun sekä tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan myös keskustelun ensimmäisen ja yhteistyön neljännen sektorin kanssa. Toimintakulttuurin vapaa ja spontaani osuus varmistaa, että luonnoksessa Pohjanmaan kulttuuriohjelmaksi 2021–2025 mainitut arvot eli avoimuus, rohkeus ja luottamus saavutetaan. Pohjanmaan kulttuuriohjelmassa mainitaan, että vastavuoroinen luottamus mahdollistaa Pohjanmaan kulttuuritoimijoiden vaivattoman yhteistyön ja että kaikki kulttuuritoimijat toivotetaan lämpimästi tervetulleiksi. Lisäksi mainitaan, että riskejä tulee uskaltaa ottaa, ja epäonnistumiseen on lupa. Tällainen toimintakulttuuri on tärkeä perusta Maalahden kulttuurin kehittämisen työ- ja yhteistyökulttuurille ja myös vastaus niihin toiveisiin, joita ilmenee Maalahden kulttuuria vuonna 2030 koskevan kyselyn vastauksista (osa Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjaa). Vastauksissa tuotiin muun muassa esille, että rohkeutta ajatella laajasti ja uudella tavalla tarvitaan ja että Maalahti voisi profiloitua taidekuntana. Sitä ei voida saavuttaa pelkästään järjestelmällisillä työtavoilla, vaan tarvitaan myös vapaampia, luovia ja nopeasti muokattavia työtapoja, joiden avulla eri toimijat voivat yhdessä työskennellä Maalahden kulttuurin hyväksi.

Koko kulttuurikentän yleistavoite on, että jokainen kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa. Tämä tavoite on myös osa Maalahden kuntastrategiaa kulttuurin yleistavoitteena. Kehittämispäätökset toimivat tämän tavoitteen ja Maalahden kulttuurin toimintaedellytysten edistämiseksi, ja ne toteutetaan usean eri osapuolen järjestelmällisten ja vapaampien työtapojen avulla. Tässä osiossa kuvaillaan, miten kunta työskentelee ja tekee yhteistyötä vuoden 2030 kulttuuristrategian toteuttamiseksi ja saavuttamiseksi ja millä tavalla järjestelmällinen toimintakulttuuri voi elää rinnakkain avoimen, vapaan, spontaanin, eläväisen ja muokattavan yhteisen toimintakulttuurin kanssa.

7.2.1 Vapaa-aikatoimisto

Kunnassa pitkäjänteisesti työskentelevää kulttuurivastaavaa pidetään välttämättömänä tämän kulttuuriohjelman toteuttamisen kannalta, sillä tämä henkilö seuraa kunnan kulttuurisuunnitelmien käyttöä, tapaa neuvostot ja nuorisovaltuuston kerran vuodessa ja seuraa ja toteuttaa näiden ehdotuksia sekä työskentelee aktiivisesti kolmannen sektorin kanssa yhdistysten tukemiseksi. Kulttuurikentän koordinoinnin lisäksi kulttuurivastaava tiedottaa kunnan kulttuuritoiminnasta kunnan sosiaalisen median kanavissa ja uutiskirjeessä. Kulttuurivastaava pitää yhteyttä muiden kuntien kulttuurivastaavien sekä alueellisten kulttuuritoimijoiden ja -organisaatioiden kanssa, hyödyntää käynnissä olevia hankkeita ja aloittaa uusia hankkeita, kun se on perusteltua. Kulttuurivastaava myös auttaa kolmatta sektoria ulkoisen rahoituksen hakemisessa ja on trendien ja mahdollisuuksien tasalla ja tiedottaa niistä osapuolille, jotka voivat hyötyä niistä. Urheilun ja kulttuurin voi myös mielellään yhdistää, ja kunnan yhdistysten kanssa järjestämä vuosittainen kulttuuritapahtuma tulee vakiinnutua. Tiivistettynä kulttuurivastaava koordinoi, tiedottaa, selvittää, toteuttaa ja huolehtii, että kulttuuritoiminta on selkeä osa sitä, minkä edistämiseksi Maalahden kunta työskentelee.

Vapaa-aikatoimiston osuus kulttuurin kehittämistoimenpiteistä 2021–2025 on seuraava:

- Seurataan ja kehitetään saavutettavuustoimenpiteitä. Tämä panostus on keskeinen, jotta voitaisiin saavuttaa yleistavoite siitä, että jokainen kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa.
- Käytetään Pohjanmaan tapahtumakalenteria tai Vaasan seudun tapahtumakalenteria aktiivisesti markkinointikanavana paikallisten tapahtumien näkyvyyden varmistamiseksi.

- Kehitetään kulttuurin kehittämiseen käytettäviä vuorovaikutteisia toimintamalleja yhdessä kolmannen sektorin ja kuntalaisten kanssa.
- Kehitetään ja otetaan käyttöön taidenäyttelyitä koskevat käytännöt.
- Aloitetaan kulttuuri-/yhdistys-/kulttuuri- ja urheilugaalan pitäminen paikallisten kulttuuritoimijoiden palkitsemiseksi.
- Kesätapahtumia, esimerkiksi piknikkejä, joissa musiikkia. Vapaata yhdessäoloa ja vähän ohjelmaa. Järjestetään vapaa-aikatoimiston ja yhdistysten yhteistyönä.
- Laaditaan suunnitelma julkisesta taiteesta ja sen roolista kunnassa. Suunnittelu tehdään yhteistyössä Malaktan kanssa.
- Sosiaalisen median kanavissa ja uutiskirjeessä tiedotetaan jatkuvasti paikallisista, valtakunnallisista ja kansainvälisistä hankkeista, joihin yhdistykset voivat osallistua.
- Huolehditaan kulttuuriaiheisten julkaisujen näkyvyydestä sosiaalisen median kanavissa syys–toukokuussa. Maalahden lähettiläät huolehtivat sosiaalisen median kanavista touko–elokuussa.
- Kehitetään suomenkielistä ja monikielistä tarjontaa.
- Kehitetään lapsille, perheille ja nuorille suunnattua kulttuuritoimintaa.
- Seurataan jatkuvasti kehittämismahdollisuuksia, välitetään tietoa ja haetaan aktiivisesti ulkoisia hankevaroja kehittämismahdollisuuksien puitteissa.
- Hyödynnetään aktiivisesti Maalahden kulttuuriin liittyviä käynnissä olevia paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia hankkeita.
- Yhteistyötä tai aktiivista keskustelua muiden kuntien (esimerkiksi kulttuurivastaavien) sekä alueellisten organisaatioiden kanssa, yhteisiä hankkeita Maalahden ulkopuolisten tahojen kanssa (yhdistykset, organisaatiot, kunnat).
- Selvitetään mahdollisuuksia toteuttaa yhdistysten toive suuremmista avustuksista.
- Seurataan kulttuurityötä muun muassa kunnan eri toimialojen kulttuurisuunnitelmien avulla.
- Aktiivista keskustelua yhdistysten kanssa kulttuuritoiminnasta, tiedottamista, yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan ja tukea ulkoisen rahoituksen hakemisessa.

Lisäksi kuntastrategiaan sisältyviä kulttuuritavoitteita seurataan vuosittain. Joitakin edellä olevia panostuksia voidaan tarvittaessa priorisoida vuosikohtaisesti. Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta seuraa toteutumaa ja priorisointeja. Keskustelua kulttuuritoimenpiteistä, tavoitteista ja toteutumasta käydään myös Maalahden-Korsnäsän kansalaisopiston ja Maalahden kunnankirjaston kanssa.

7.2.2 Maalahden kunnankirjasto

Kunnankirjaston toiminta on tärkeä osa Maalahden kulttuurikenttää. Toimintaa ohjaa laki yleisistä kirjastoista, mutta kirjastolle laaditaan myös erillinen kulttuurisuunnitelma, jotta voidaan seurata, miten kirjasto työskentelee kulttuurin kehittämiseksi lukuvuosittain. Se on sisäinen työasiakirja, josta vastaa kirjastonjohtaja. Myös vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta perehtyy tämän suunnitelman tavoitteisiin ja niiden toteutumaa. Keskustelua kulttuuritoimenpiteistä, tavoitteista ja toteutumasta käydään myös Maalahden-Korsnäsän kansalaisopiston ja vapaa-aikatoimiston kanssa.

Kunnankirjasto vastaa kulttuurisuunnitelman laatimisesta ja seurannasta sekä kuntastrategiaan sisältyvien tavoitteiden seurannasta ja on tärkeä osa kulttuurin kehittämiseksi tehtävää yhteistyötä kunnassa.

Kunnankirjaston osuus kulttuurin kehittämistoimenpiteistä 2021–2025 on seuraava:

- Kehitetään hyvät käytännöt kulttuuriopetussuunnitelmaa ja niitä kulttuurisuunnitelmia varten, joihin kirjaston toiminta sisältyy, sis. vuosittaiset tavoitteet ja arviointi ja seuraavan lukuvuoden suunnittelu.
- Kehitetään hyvät käytännöt Svenska kulturfondenin Kultur på biblioteket -avustusta ja muuta saatavilla olevaa ulkoista tukea ja sen seuraamista varten.
- Käytetään Pohjanmaan tapahtumakalenteria tai Vaasan seudun tapahtumakalenteria aktiivisesti markkinointikanavana paikallisten tapahtumien näkyvyyden varmistamiseksi.
- Osallistutaan omien tilojen osalta, kun taidenäyttelyitä varten kehitetään ja otetaan käyttöön hyvät käytännöt.
- Jatkuvaa tiedottamista sosiaalisen median kanavissa ja tarvittaessa kunnan tiedotuslehdessä.
- Osallistutaan lapsille, perheille ja nuorille suunnatun kulttuuritoiminnan kehittämiseen muun muassa vastaamalla lukemisen edistämistä.

7.2.3 Maalahden-Korsnäsin kansalaisopisto

Kansalaisopisto on osa vapaata sivistystyötä, ja toimintaa ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä. Maalahden-Korsnäsin kansalaisopisto antaa lapsille ja nuorille myös kuvataiteen ja teatteritaiteen perusopetusta taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti. Kansalaisopistollekin laaditaan kuitenkin myös erillinen kulttuurisuunnitelma kulttuurin kehittämisen seurannan tukemiseksi. Kansalaisopiston osuus kulttuurin kehittämistoimenpiteistä 2021–2025 on seuraava:

- Kehitetään tarjontaa ja saavutettavuutta eri kohderyhmien osalta.
- Lisätään kommunikointia ja yhteistyötä muun muassa vanhusneuvoston, nuorisovaltuuston ja vammaisneuvoston kanssa, jotta voidaan saada palautetta toiminnasta ja kehittää kullekin kohderyhmälle suunnattua kulttuuritoimintaa.
- Markkinoidaan nuorille suunnattua kulttuuritoimintaa lukion ja yläkoulun sosiaalisen median kanavissa.
- Tuodaan kulttuuritoimintaa esille kansalaisopiston sosiaalisen median kanavissa ja jaetaan julkaisuja Maalahden kunnan sosiaalisen median kanavissa.

Lisäksi seurataan kuntastrategiaan sisältyviä tavoitteita. Myös vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta seuraa mahdollisten priorisointien vuosittaista toteutumaa.

7.2.4 Peruskoulut ja lukio

Maalahdessa on neljä ruotsinkielistä ja yksi suomenkielinen alakoulu sekä ruotsinkielinen yläkoulu ja lukio, joissa on oppilaita Maalahdesta ja Korsnäsistä. Peruskoulut työskentelevät kulttuurin parissa yhteisen kulttuuriopetussuunnitelman avulla, ja lukiolla on erillinen kulttuurisuunnitelma. Peruskoulun ja lukion kulttuurin kehittämistoimenpiteet ovat seuraavat:

Peruskoulu

- Maalahden ja Korsnäsinn kunnissa laaditaan keväällä 2021 vuosiluokkien 1–9 kulttuurilliselle yleissivistykselle tasavertaisen perustan luova kulttuuriopetussuunnitelma. Suunnitelmaa seurataan vuosittain, ja toteutumaa arvioidaan kulttuuriopetussuunnitelman työryhmässä, jossa on sekä koulujen että kirjaston edustajia.
- Seurataan Svenska kulturfondenin Kultur i skolan -avustuksen käyttöä. Myös muita ulkoisia avustuksia voidaan harkita.
- Pyritään välittämään tehokkaasti tietoa käynnissä olevista hankkeista ja kulttuuritoimijoiden ajankohtaisista asioista. Keväisin kulttuuritoimijoiden kanssa pidetään vuosittainen kokous, ja kulttuurityöntekijä tiedottaa kouluja koskevista mahdollisuuksista.
- Tuodaan esille koulujen kulttuuritoimintaa koulujen sosiaalisen median kanavissa ja jaetaan julkaisuja kunnan sosiaalisen median kanavissa, tämä on osa Maalahden kulttuurin tekemistä näkyväksi.
- Maalahden-Korsnäsinn kansalaisopisto voi tiedottaa erityisesti nuorille suunnatuista kursseista myös yläkoulun sosiaalisen median kanavissa.

Peruskoulut työskentelevät aktiivisesti kulttuuriopetussuunnitelman parissa työryhmän avulla. Kulttuurityöntekijä vastaa muiden tavoitteiden seurannasta, mutta kansalaisopistoa koskevasta viimeisestä tavoitteesta vastaa kansalaisopisto.

Lukio

- Seurataan Svenska kulturfondenin Kultur i skolan -avustuksen käyttöä. Myös muita ulkoisia avustuksia voidaan harkita.
- Pyritään välittämään tietoa käynnissä olevista hankkeista ja kulttuuritoimijoiden ajankohtaisista asioista tehokkaasti. Myös vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta seuraa mahdollisten priorisointien vuosittaista toteutumaa.
- Tuodaan esille lukion kulttuuritoimintaa lukion sosiaalisen median kanavissa ja jaetaan julkaisuja kunnan sosiaalisen median kanavissa, tämä on osa Maalahden kulttuurin tekemistä näkyväksi.
- Maalahden-Korsnäsinn kansalaisopisto voi tiedottaa erityisesti nuorille suunnatuista kursseista myös lukion sosiaalisen median kanavissa.
- Lukion oppilaskunnan hallitus pitää kunnan kulttuurityöntekijän kanssa vuosittaisen kokouksen, jossa keskustellaan kulttuuriasioista. Kulttuurityöntekijä vastaa ehdotusten selvittämisestä ja toteuttamisesta ja tiedottaa toteutumasta oppilaskunnalle.

Lukio vastaa ainoastaan sosiaalisen median julkaisuja koskevasta tavoitteesta. Muita tavoitteita seuraa kulttuurityöntekijä. Kultur i skolan -hankkeiden määrä on osa kuntastrategian kulttuuritavoitteiden seuranta.

7.2.5 Vanhustenhuolto

Maalahden kunnassa on vuonna 2021 neljä vanhustenhuollon yksikköä. Vanhustenhuollolla on erillinen kulttuurisuunnitelma, jonka toteutumisesta ja arvioinnista se vastaa. Vanhustenhuollon osuus kulttuurin kehittämistoimenpiteistä 2021–2025 on seuraava:

- Hyödynnetään aktiivisesti vanhustenhuollon kulttuuriin liittyviä käynnissä olevia paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia hankkeita kulttuuriyöntekijältä saatavien tietojen avulla.
- Svenska kulturfondenin Kultur i vården -avustuksen käyttö ja sen vuosittainen seuranta. Kulttuuriyöntekijä auttaa tarvittaessa hakemusten kanssa.
- Pyritään siihen, että vanhustenhuollon kulttuuripanostukset näkyvät jollakin tavalla Maalahden kunnan sosiaalisen median kanavissa.

Vanhustenhuolto vastaa kaikista tavoitteista, mutta kulttuuriyöntekijä voi välittää tietoa, jakaa vanhustenhuollon julkaisuja kunnan sosiaalisen median kanavissa ja tarvittaessa myös auttaa Svenska kulturfondenin avustusten hakemisessa.

7.2.6 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen kuuluvat esiopetusikäiset ja sitä nuoremmat lapset. Varhaiskasvatuksella on vuosina 2021–2022 erillinen kulttuurisuunnitelma, mutta tavoitteena on laatia keväällä 2022 Maalahden varhaiskasvatukselle yhteinen osio kulttuuriopetussuunnitelmaan sen päivittämisen yhteydessä. Tällöin varhaiskasvatuksesta tulee osa kulttuuriopetussuunnitelman työryhmää ja sitä seurantaa, joka sille kuuluu syksystä 2022 alkaen. Varhaiskasvatuksen osuus kulttuurin kehittämistoimenpiteistä 2021–2025 on seuraava:

- Seurataan Svenska kulturfondenin Kultur på skolan/förskolan -avustuksen käyttöä. Myös muita ulkoisia avustuksia voidaan harkita.
- Tuodaan esille varhaiskasvatussyksiköiden kulttuuritoimintaa varhaiskasvatuksen sosiaalisen median kanavissa ja jaetaan julkaisuja toisinaan kunnan sosiaalisen median kanavissa, tämä on osa Maalahden kulttuurin tekemistä näkyväksi.
- Kehitetään käytännöt lasten luomuksia ja piirustuksia esitteleviä näyttelyitä varten.
- Maalahden ja Korsnäsön kuntien kulttuuriopetussuunnitelmaan laaditaan keväällä 2022 varhaiskasvatusosio, ja syksyllä 2022 aletaan työskennellä sen parissa.

Myös sivistyslautakunta käsittelee valittujen priorisointien vuosittaista toteutumaa.

7.2.7 Ensimmäinen, kolmas ja neljäs sektori

Maalahden kunnan kulttuuriohjelma ei voi määrätä kolmannelle sektorille tai yrityksille eli ensimmäiselle sektorille suoranaisia tehtäviä tai vastualueita. Neljännelle sektorille kuuluvat ilman taustaorganisaatiota järjestettävät avoimet tapahtumat ja kehittämisaloitteet. Myös neljäs sektori

toimii erillään kunnasta. Tosiasia kuitenkin on, että Maalahden kulttuuri voi kaikkein parhaiten silloin, kun kaikki sektorit tekevät hyvää yhteistyötä. Organisaatioiden rajat ylittävää yhteistyötä tarvitaan myös Maalahden kulttuurivision saavuttamiseksi. Kolmas sektori on valtavan tärkeä osa Maalahden kunnassa tehtävää kulttuurityötä ja vastaa Maalahden kulttuurisesta moninaisuudesta. Maalahdessa on myös yrittäjiä, jotka toimivat kulttuurin ja taiteen parissa.

Yritykset, yhdistykset ja mahdolliset neljännen sektorin aloitteet ovat irrallisia kulttuurin osia, mutta yksi kulttuurityöntekijän tehtävistä on työskennellä Maalahden muiden kulttuuritoimijoiden kanssa tehtävän hyvän yhteistyön ja aktiivisen keskustelun hyväksi. Kulttuurityöntekijä voi myös välittää oleellista tietoa, aloittaa keskusteluja ja tukea yhdistyksiä ulkoisen rahoituksen hakemisessa esimerkiksi säätiöiltä. Yhdistykset voivat hakea tukea myös kunnalta erilaisia kulttuuripanostuksia varten. Kunnassa on myös kulttuuristipendi, jolla palkitaan jollakin taiteenalalla taitonsa osoittanut henkilö. Kunnassa palkitaan myös vuoden yrittäjä. Yhdistysten vapaaehtoiset kulttuurin kehittämistoimenpiteet ovat seuraavat:

- Tehdään yhteistyötä sen mahdollistamiseksi, että jokainen Maalahden kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa.
- Toimitaan sen hyväksi, että Pohjanmaan tapahtumakalenteria tai Vaasan seudun tapahtumakalenteria käytetään aktiivisesti markkinointikanavana paikallisten tapahtumien näkyvyyden varmistamiseksi.
- Kehitetään kulttuurin kehittämiseen käytettäviä vuorovaikutteisia toimintamalleja yhdessä vapaa-aikatoimiston, kolmannen sektorin ja kuntalaisten kanssa.
- Osallistutaan kulttuuri-/yhdistys-/kulttuuri- ja urheilugaalaan paikallisten kulttuuritoimijoiden palkitsemiseksi.
- Kesätapahtumia, esimerkiksi piknikkejä, joissa musiikkia. Vapaata yhdessäoloa ja vähän ohjelmaa. Järjestetään vapaa-aikatoimiston ja yhdistysten yhteistyönä.
- Laaditaan suunnitelma julkisesta taiteesta ja sen roolista kunnassa. Suunnittelu tehdään yhteistyössä Malaktan kanssa.
- Tehdään yhteistyötä sen hyväksi, että sosiaalisen median kanavissa näkyy kulttuuriaiheisia julkaisuja.
- Kehitetään suomenkielistä ja monikielistä tarjontaa.
- Tehdään yhteistyötä lapsille, perheille ja nuorille suunnatun kulttuuritoiminnan kehittämisen parissa.
- Kulttuurityöntekijä välittää tietoa Maalahden kulttuuriin liittyvistä käynnissä olevista paikallisista, alueellisista ja valtakunnallisista hankkeista, mutta myös yhdistykset voivat välittää tietoa kunnalle.
- Aktiivista keskustelua yhdistysten ja muiden sektoreiden kanssa kulttuuritoiminnasta, tiedonkulkua, yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan.

7.2.8 Neuvostot ja nuorisovaltuusto

Kunnan vuosittaiseen järjestelmälliseen kulttuurityöhön kuuluu kokous neuvostojen ja nuorisovaltuuston kanssa. Kokouksessa neuvostot ja nuorisovaltuustot voivat esittää toiveitaan kulttuurin kehittämisestä kunnassa. Kulttuurivastaavan tehtävänä on selvittää ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa niitä sekä tiedottaa toteutumasta neuvostoille ja nuorisovaltuustolle. Näin toimitaan, jotta voidaan ottaa huomioon kulttuurin saavutettavuus eri ryhmien osalta. Tällä tavalla

voidaan myös konkreettisesti työskennellä sen yleistavoitteen toteutumiseksi, että jokainen Maalahden kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa. Neuvoston ja nuorisovaltuuston kulttuurin kehittämistoimenpiteet ovat seuraavat:

- Keskustellaan Maalahden kulttuurista ja sen kehittämistarpeista sekä mahdollisuuksista, jotka liittyvät kulttuurin saavutettavuuteen nuorten, vanhusten ja vammaisten osalta.
- Keskustellaan suomenkielisen ja monikielisen tarjonnan kehittämisestä.
- Keskustellaan lapsille, perheille ja nuorille suunnatun kulttuuritoiminnan kehittämisestä.
- Keskustellaan saavutettavuustoimenpiteiden seurannasta ja kehittämisestä.

Näillä panostuksilla ei ole erillistä kulttuurisuunnitelmaa, sen sijaan kokouksissa tehtyjä ehdotuksia seurataan kunkin kokouksen pöytäkirjaotteiden avulla. Tehdyistä toimenpiteistä tiedotetaan sopivalla tavalla, esimerkiksi kokouksen tiedotusasiana. Panostuksilla kuitenkin halutaan varmistaa sen yleistavoitteen toteutuminen, että jokainen Maalahden kunnan asukas osallistuu paikallisesti järjestettyyn kulttuuritoimintaan vähintään kerran vuodessa, ja kehittää kulttuuria yhdessä siten, että vuoden 2030 visio saavutetaan.

8 Kulttuurisuunnitelmat ja kunnan vastuu

Kunnan eri toimialoille laaditaan yksityiskohtaisemmat kulttuurisuunnitelmat. Toimialat päättävät itse, miten suunnitelmien parissa työskennellään parhaiten, mutta on tärkeää, että on olemassa vuosittaiset tavoitteet ja vastuuhenkilö ja että suunnitelmia seurataan. Myös lautakuntien tulee ottaa kantaa näihin suunnitelmiin ja perehtyä vuosittaiseen toteutumaan. Kokouksia, joissa keskustellaan jonkin toisen toimialan kanssa kulttuurin tilanteesta, voidaan myös tarvittaessa pitää – esimerkiksi kunnankirjaston, Maalahden-Korsnäsin kansalaisopiston ja vapaa-aikatoimiston kesken.

Toimialat vastaavat itse omista tavoitteistaan ja seurannastaan, mutta tiedotusta, viestintää, uusiin mahdollisuuksiin kohdistuvia tarpeellisia selvityksiä ja kulttuurityön koordinoitua seuraa vapaa-aikatoimiston kulttuurivastaava. Kulttuurityöntekijä voi myös osallistua tai neuvoa kuntien toimialoja kulttuuriin liittyvien hankehakemusten laatimisessa ja tukea yhdistyksiä hankevarojen hakemisessa. Hän voi myös tarvittaessa vastata keskustelusta neljännen sektorin ja yritysten kanssa.

9 Kulttuurin kehittämisen toimintakulttuuri

Spontaaniutta ja vapaata luovuutta ylläpidetään hyvällä kommunikoinnilla, tiedonkululla, kulttuurin näkyvyydellä ja edistämällä kiinnostuneiden osapuolten välisiä tapaamisia, joissa keskustellaan ajankohtaisista aiheista ja mahdollisuuksista. Myös paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset verkostot ovat tärkeitä. Vapaata, luovaa ja spontaania osuutta ei voida aktiivisesti ohjata, vaan siitä tulee pikemminkin osa kulttuurin kehittämisen toimintakulttuuria. Tavoitteena on, että toimintakulttuuri saa kunnan sektorit tietoisiksi siitä, mikä niiden rooli on kulttuuritoiminnassa ja miten ne voivat kehittää kulttuuritoimintaansa. Myös kolmas sektori ja kuntalaiset yleisesti ovat tietoisia niin kunnassa kuin kolmannella sektorilla tehtävistä kulttuuripanostuksista ja tarttuvat eteen tuleviin mahdollisuuksiin sekä yhdessä että erikseen. Neljättä sektoria kannustetaan tekemään aloitteita, ja

ne toivotetaan tervetulleiksi. Ammattimaiset taide- ja kulttuuritoimijat pitävät Maalahtea paikkana, jossa on hyvä toimia. Avoimuuden, rohkeuden ja luottamuksen arvoja, jotka mainitaan luonnoksessa Pohjanmaan kulttuuriohjelmaksi 2021–2025 sekä Kulttuurisuunnitelma 17.3.2020 -asiakirjaan sisältyvissä, Maalahden kulttuuria vuonna 2030 koskevan kyselyn vastauksissa, toteutetaan tämän toimintakulttuurin avulla.

Maalahti on jo vuonna 2020 kunta, jonka asukkaat ovat innostuneita ja aktiivisia. Kunnassa on kaikki edellytykset luoda kulttuurikentälle aktiivinen, eläväinen ja aikaansaava työkulttuuri, jonka avulla työskennellään vision 2030 saavuttamiseksi ja sen hyväksi, että kulttuuri olisi luonnollinen osa kaikkien arkea. Ruotsalainen ”trendinuuskija” Kjell Lindström kertoi Suomenruotsalaisessa maaseutuparlamentissa 25.3.2021, että organisaatioihin vaikuttaa tällä hetkellä sellainen trendi, että ongelmanratkaisun ja eteen tulevien mahdollisuuksien parissa työskennellään joukolla. Yhteisen asian parissa eivät välttämättä työskentele pysyvät verkostot tai samalla paikkakunnalla toimivat organisaatiot – sen sijaan kiinnostuneet ja osaavat henkilöt kokoontuvat fyysisesti tai digitaalisesti ratkaistakseen ongelman tai toteuttaakseen eteen tulleen mahdollisuuden. Tämä on prosessi, jota voitaisiin tavoitella kulttuurin spontaanin kehittämisen osalta Maalahden kunnassa. On tärkeää työskennellä järjestelmällisesti, tehdä vuosittaiset arvioinnit ja tiedottaa ja kommunikoida siten, että eri toimialojen rooli kulttuurin saralla on selvä, mutta on myös tärkeää ylläpitää avointa kulttuuria, jossa kannustetaan spontaaniuteen ja vapaaseen luovuuteen mahdollisuuksia havaittaessa. Tällaisen mahdollisuuden kohdalla yhteistyötä voitaisiin tehdä juurikin Kjell Lindströmin mainitsemaalla tavalla. Jatkuva, vakiinnutettu ja järjestelmällinen yhteistyö yhdistettynä avoimeen, sujuvaan ja muokattavaan, luottamukseen ja rohkeuteen perustuvaan kulttuuriin, jossa mahdollisuuksiin reagoidaan nopeasti, vaikuttaa antavan parhaat edellytykset Maalahden kulttuurivision 2030 saavuttamiseksi. Tällaisen kulttuurin luovat kaikki osapuolet yhdessä, mutta kunnan kulttuurivastaava voi tässäkin toimia sen hyväksi, että tilaa on sekä järjestelmälliselle että avoimelle, spontaanille ja nopeasti reagoivalle työkulttuurille.

10 Kulttuuriohjelman hyväksyminen ja päivittäminen

Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta käsittelee ja hyväksyy kulttuuriohjelman vuoden 2021 aikana sen jälkeen, kun se on ollut julkisesti nähtävillä ja kommentoitavana ja kun kunta on tarkistanut sen sisäisesti ja vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta alustavasti. Kulttuuriohjelma annetaan tiedoksi myös kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle. Ohjelmaa tulee päivittää viimeistään vuonna 2025, jolloin valitaan uudet kehittämistoimenpiteet vuoteen 2030 saakka. Kuntastrategiaa ja sen kulttuuritavoitteita koskevaa lukua voidaan päivittää sitten, kun kuntastrategia on vahvistettu. Erillisenä asiakirjana pysyvää Maalahden kunnan kulttuuriselvitystä 2025 päivitetään vuosina 2025 ja 2030.

Maalahden kulttuurivisio 2030

Kulttuuri ja taide luovat hyvinvointia kaikille maalahtelaisille ja antavat lapsille ja nuorille hyvän kulttuurisen sivistystason. Ne rikastuttavat myös julkista ympäristöä, luovat vuorovaikutusta, keskustelua paikallisesti ja ympäristön kanssa sekä antavat tilaa paikallisen ja henkilökohtaisen identiteetin kehittymiselle. Kaikki Maalahdessa tunnustavat ja hyväksyvät taiteen ja kulttuurin itseisarvon. Monikulttuurisuus on luonnollinen osa yhdessäoloa, ja uusien kuntalaisten kotouttaminen on sujuvaa. Kulttuuri ja taide ovat lisäksi yhdessä urheilun kanssa tärkeä osa sitä, mikä tekee Maalahden kunnasta houkuttelevan asuinpaikan sekä luo osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta. Taide, kulttuuri ja urheilu ovat osa Maalahden paikkabrändiä.